

PIECAS LIETAS, KĀ UZLABOT LATVIJAS START-UP EKOSISTĒMU

15.JŪLIJS 2016

[HTTP://WWW.LABSOFLATVIA.COM/LV/ZINAS/PIECAS-LIETAS-KA-UZLABOT-LATVIJAS-START-UP-EKOSISTEMU](http://www.labsolatvia.com/lv/zinas/piecas-lietas-ka-uzlabot-latvijas-start-up-ekosistemumu)

Start-up uzņēmumu skaits Latvijā pēdējos gados strauji palielinās, taču līdz ar to palielinās arī specifisku problēmju loks. Valdība nereti nespēj šīm izmaiņām tikt līdz, taču šobrīd notiek aktīvs darbs pie tā, lai vienlaikus tiktu atrisināta virkne dažādu start-up ekosistēmas problēmu.

Runa ir par tā saukto “start-up paku”, kuras izstrādāšanā piedalās virkne dažādu nozaru speciālistu, tostarp arī zvērinātu advokātu biroja '**SORAINEN**' vadošā partnere Latvijā **Eva Berlaus**. Sarunā ar portālu ‘Labs of Latvia’ viņa iezīmē augošās nozares galvenās problēmas.

Galvenais mērķis – “start-up paka”

Nozīmīgākā lieta ir tā, ko Ekonomikas ministrija sauc par “start-up paku”. Tā ir likumdošanas pakete start-up uzņēmumu atbalstam, un tā, manuprāt, šobrīd virzās pareizajā virzienā. Galvenās lietas šajā “pakā” ir nodokļu atbalsts start-up uzņēmumiem

(UIN kredīta formā, no kura varēs segt darbaspēka nodokļus, kā arī – kā viens no variantiem – iespējams atbalsts kvalificētu darbinieku piesaistīšanai).

Šo koncepciju izstrādājusi Ekonomikas ministrija kopā ar Latvijas Start-up uzņēmumu asociāciju un citiem nozares spēlētājiem, un tā noteikti ir pareiza, taču jautājums ir atklāts – vai šo “paku” pieņems citas valsts institūcijas, piemēram, Finanšu ministrija un Valsts ieņēmumu dienests.

Principiāli tam piekrist arī šīs institūcijas, taču brīdī, kad jaunās lietas jāievieš reālajā dzīvē un attiecībā uz atsevišķiem jautājumiem, lai start-up paku ieviestu, ir nepieciešams mainīt institūcijas līdzšinējo nostāju, bieži vien tiek vairāk domāts par “sava cietokšņa” nosargāšanu.

Diemžēl tā ir tipiska un ļoti nopietna problēma Latvijā, ka valsts atbildīgās iestādes nav vienprātīgi vienojušās par to, ka startapi ir mūsu ekonomikas prioritāte un ka mēs aktīvi darām visu, lai startapi attīstītos (nevis tikai atbalstām vārdos). Viņi vienkārši to neuzskata par tik lielu prioritāti, lai pacenstos, jo vienmēr vieglāk ir visu atstāt tā, kā ir šobrīd.

Saskaņā ar šī brīža plāniem jaunie noteikumi varētu tikt pieņemti 2016. gada beigās, taču pastāv risks, ka gadījumā, ja no visu iesaistīto institūciju (ne tikai Ekonomikas ministrijas) puses nesekos proaktīva rīcība, šī “start-up paka” var netikt apstiprināta. Līdz ar to šobrīd jautājums ir tikai par attieksmi.

Atvieglots vīzu režīms

“Start-up pakā” ietilpst jautājums arī par īpašajām start-up vīzām – tās tur ir pieminētas, taču šobrīd drīzāk varētu teikt, ka jautājums ir “iemūrēts”. Jā, ir priekšlikumi, kā atvieglināt režīmu vīzu saņemšanai, taču tur nav nekā, kas radikāli mainītu situāciju.

Ja salīdzina ar **to, kas jau ir izdarīts Lietuvā** un **kas ir izdarīts Igaunijā** vai kāda situācija pastāv, piemēram, Nīderlandē, tad pie mums šis ir ļoti nemākulīgs mēģinājums. Ja vien netiks pieņemts lēmums, ka mēs tagad radikāli mainām sistēmu, ir skaidrs, ka start-up vīzu jautājumā nekas uz priekšu nevirzīsies.

Atvieglota grāmatvedība

Ir idejas par to, kā mēģināt vienkāršot start-up uzņēmumu grāmatvedību. Patiesībā grāmatvedība nav tik sarežģīta, kā to mēdz iztēloties, taču noteikumi un interpretācijas ir tik ļoti neskaidras, ka startapi, kuru darbībā grāmatvedība parasti nav prioritāte, nespēj tos līdz galam izprast.

Šajā sakarā priekšlikumi ir divos virzienos. Viens – padarīt noteikumus pēc iespējas vienkāršākus, turklāt tas attiektos gan uz startapiem, gan uz mazajiem uzņēmumiem, jo iemesls šai iniciatīvai abos gadījumos ir vienāds.

Otrs – pēc iespējas vairāk likt valsts iestādēm izstrādāt skaidrojošus un vienkāršotus materiālus, lai ikviens vajadzības gadījumā varētu saprast, kas ir nepieciešams un kas katrā situācijā jā dara. Šobrīd dokumentācija nereti ir tik sarežģīta, ka daudzi tai vienkārši nemaz neķeras klāt.

Uzņēmuma likvidācijas atvieglojumi

Šobrīd jebkuram neveiksmīgam mazam uzņēmumam, tostarp arī startapam, likvidācijas process birokrātijas un dažādu likumā noteikto termiņu ievērošanas dēļ ilgst no pusgada līdz gadam, un tas ir ārkārtīgi ilgs laiks.

Tādēļ viens no jautājumiem, kas iekļauts “start-up pakas” koncepcijā, ir ievērojami ātrāks uzņēmuma likvidācijas laiks, un šobrīd ir mērķis, lai likvidācijas process varētu notikt ne ilgāk kā trīs mēnešos.

Jācer, ka ierosinātie grozījumi to padarīs par iespējamu, jo šobrīd sanāk tā, ka start-up uzņēmums, kas izmēģinājis vienu ideju un ķeras pie nākamās, veselu gadu tērē uzņēmuma likvidācijai. Un tā ir lieta, ko paši startapi uzskata par nopietnu problēmu.

Lielāka aktivitāte no pašu startapu puses

Svarīgākā lieta, kas no startapiem ir vajadzīga, – lai startapi būtu aktīvāki un konkrētāki attiecībā uz to, ko viņi īsti grib. Viņiem ir daudz skaidrāk jādefinē, kas viņiem tiešām ir

vajadzīgs un kādas izmaiņas likumdošanā reāli palīdzētu. Diemžēl vairums īsti nespēj noformulēt problemātiku.

Bet, ja paši startapi nav spējīgi noformulēt savas vēlmes, tad kāds cits to izdarīs viņu vietā. Un tad sūdzēties, ka Latvijā viss ir slikti un ka startapus neviens neatbalsta, būs jau par vēlu.

Protams, tas ir **Latvijas Start-up uzņēmumu asociācijas** uzdevums, taču no kā sastāv šī asociācija? Asociācija sastāv no startapu pārstāvjiem. Bet patiesi aktīvos cilvēkus šajā asociācijā (un ne tikai šajā, bet jebkurā asociācijā) var saskaitīt uz vienas rokas pirkstiem.

Jā, formāli iestāties asociācijā ir gatavi daudzi, bet izšķirošais ir tas, cik daudz cilvēku ir reāli gatavi veltīt savu laiku asociācijas aktivitātēm, darba grupām, dokumentu lasīšanai utt., jo tas aizņem daudz laika. Un tas nav vienkārši – daudz vienkāršāk ir nokliegties, cik viss pie mums ir slikti.